

## Notitie

---

**Contactpersoon** Peter te Morsche

**Datum** 27 oktober 2010

**Kenmerk** N001-4742367XEH-mfv-V01-NL

# Flora- en faunaonderzoek Luchthaven Teuge

## 1 Inleiding

### 1.1 Aanleiding

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Reeds tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk te worden gemaakt of er mogelijk sprake is van effecten waarvoor een mitigatie- en/of ontheffingsplicht geldt en of voldoende ecologisch mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen kunnen worden.

In opdracht van NV Luchthaven Teuge heeft Tauw onderzoek gedaan naar de ecologische consequenties van de bestemmingsplanwijziging op de locatie De Zanden 37 te Teuge. Om de gewenste ruimtelijke ontwikkeling, realisatie van nieuwbouw, mogelijk te maken dient de planologische bestemming te wijzigen van 'boerenerf' naar '(luchtvaartgebonden) bedrijventerrein'.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de vragen:

*Welke natuurbeschermingswetgeving is van belang, in hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving, welke consequenties zijn daar aan verbonden, en wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?*

De beoogde planlocatie is gelegen in Teuge, in de provincie Gelderland. De ontwikkeling bestaat uit een bestemmingsplanwijziging, ten behoeve van de uitbreiding van luchthaven Teuge. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel' bevindt zich op circa vijf km van het plangebied. De afstand van het plangebied tot het meest nabij gelegen deel van de Ecologische hoofdstructuur (EHS), langs de Groote Wetering, bedraagt circa 500 m. Gezien het lokale karakter en geringe omvang van de ingreep worden effecten op Natura 2000-gebieden en EHS niet verwacht. Deze toetsing richt zich daardoor alleen op het beschermingsregime voortkomend uit de Flora- en faunawet.

## 1.2 Flora- en faunawet

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet. De wet maakt onderscheid in drie categorieën beschermde soorten:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij bestendig gebruik of beheer en onderhoud wanneer wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten bestaande uit de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten

Naast de bescherming van soorten uit tabel 1, 2 en 3 kent de wet een zorgplicht. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

### *Rode lijst*

De Rode lijsten hebben geen wettelijke status. Soorten die op de Rode lijst zijn geplaatst, zijn alléén beschermd als ze ook in de Flora- en faunawet als beschermde soort zijn opgenomen.

## 1.3 Methode

De mogelijke aanwezigheid van beschermde planten- en/of diersoorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens.

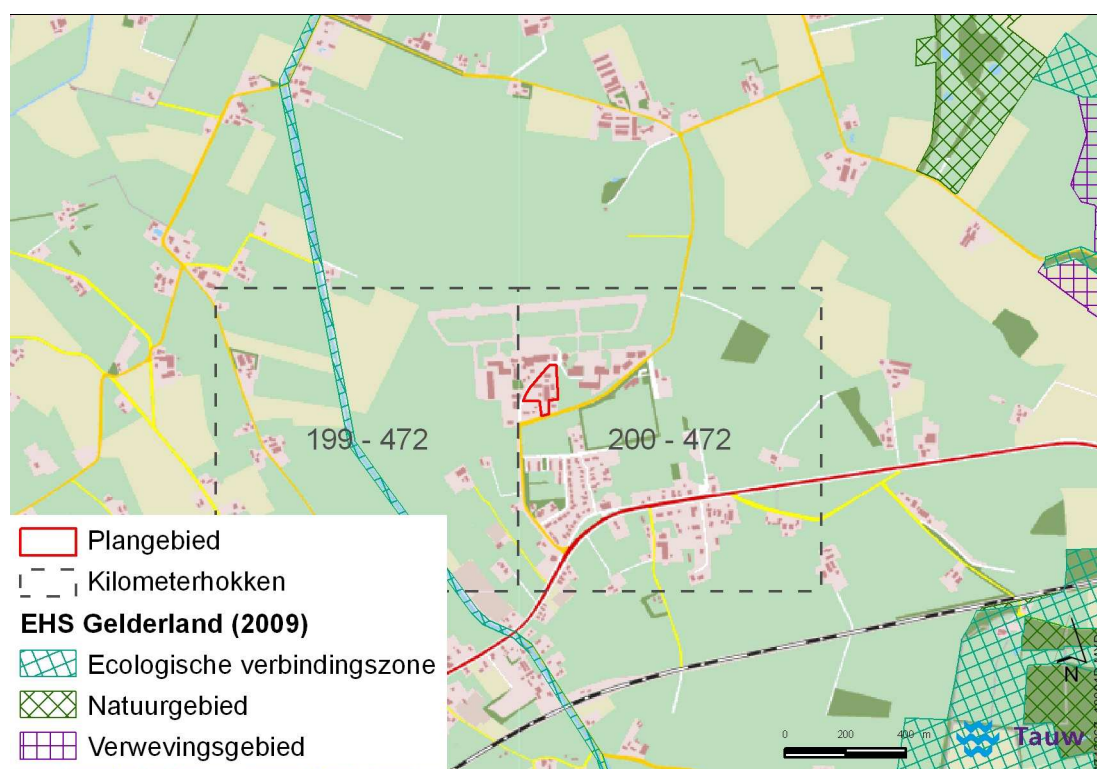
- Een oriënterend veldbezoek op 8 oktober 2010
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en –data

Het oriënterende veldbezoek betreft geen volledige inventarisatie, maar is erop gericht te controleren in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie ten aanzien van de aanwezige soorten soms niet te geven. Door de inzet van ter zake deskundige ecologen wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advieswerk geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

Op basis van het oriënterende veldbezoek, habitateisen van soorten en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden en/of aantoonbaar aanwezig zijn op basis van inventarisaties. De beoogde ontwikkeling is vervolgens getoetst op deze selectie van soorten.

## 1.4 Huidige natuurwaarden en effecten

Om (globale) locaties aan te duiden wordt in de ecologie veel gebruik gemaakt van een raster van kilometerhokken, zogenaamde RD-coördinaten. Verspreidingsgegevens van dier- en plantensoorten worden veelal per kilometerhok gedocumenteerd. Het plangebied ligt in kilometerhok 200-472. Onderstaande figuur 1.1 geeft de ligging van het plangebied en kilometerhokken weer.



**Figuur 1.1 Ligging plangebied (globaal begrensd)**

Het plangebied bestaat uit een voedselrijk grasland met ondermeer Paardenbloem, Duizendblad, Rode klaver, Scherpe boterbloem, Grote brandnetel en Harig knopkruid. Aan de noordzijde bevinden zich enkele berken en buiten het plangebied struweel. In het plangebied bevinden zich geen gebouwen. Onderstaande figuur geeft een impressie van het plangebied.



**Figuur 1.2 Impressie plangebied**

### **1.5 Toetsing beschermde soorten**

Voor de Flora- en faunawet tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer, onderhoud of gebruik en worden in dit rapport niet specifiek benoemd. Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten (tabel 2 of 3) in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Op basis van habitateisen, het oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden.

#### **Flora**

Bij het oriënterende veldbezoek (d.d. 8 oktober 2010) is een indruk verkregen van de aanwezige standplaatsen en is gekeken naar de aanwezige soorten (vaat)planten. In het plangebied zijn geen beschermde tabel 2 of 3-soorten aangetroffen of te verwachten. Effecten op beschermde planten kunnen daarom worden uitgesloten.

**Zoogdieren**

Op basis van verspreidingsgegevens [Broekhuizen et al., 1992] kan lokaal de Eekhoorn (tabel 2) voorkomen. De Eekhoorn foerageert vrijwel uitsluitend in, en is gebonden aan, bomen en bossen. Dit habitatype is afwezig in het plangebied, waardoor het voorkomen van en effecten op Eekhoorn niet verwacht worden. Ook de aanwezigheid van andere beschermde zoogdieren wordt, vanwege afwezigheid van sporen of het ontbreken van geschikt leefgebied, niet verwacht.

**Vleermuizen**

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Alle vleermuizen zijn streng beschermde tabel 3-soorten. Soortspecifieke verspreidingsgegevens [Limpens et al., 1997] geven aan dat enkele vleermuissoorten in of nabij het plangebied kunnen voorkomen: Gewone baardvleermuis, Franjestaart, Watervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Bosvleermuis, Laatvlieger en Gewone grootoorvleermuis. De aanwezigheid van vleermuizen in het omliggende gebied is zeer waarschijnlijk. Door de afwisseling van bomen, open delen en bebouwing biedt het gebied veel mogelijkheden om te foerageren. Vanwege het ontbreken van bebouwing en geschikte bomen worden directe effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen uitgesloten.

Vaste vlieg- of migratieroutes van vleermuizen zijn tevens beschermd. In het plangebied is aan de noordzijde een rijtje berken aanwezig. Deze maken echter geen deel uit van een groter lijnvormig element, waardoor de functie als vlieg- of migratieroute kan worden uitgesloten.

Indien sterke lichtbronnen geplaatst worden kunnen wel negatieve effecten optreden. De plaatsing van verlichting dient daarom zo beperkt mogelijk gehouden te worden. Het plaatsen van schijnwerpers op palen kan negatieve effecten geven. Uitgangspunt in dit rapport is dat dergelijke lichtbronnen niet geplaatst zullen worden. Indien aan deze voorwaarde wordt voldaan, worden effecten op vleermuizen uitgesloten.

**Vogels**

De soortgroep vogels heeft in de Flora- en faunawet een bijzondere status: Alle broedende vogels, de in functie zijnde nesten én de functionele omgeving hiervan zijn beschermd tijdens het broedseizoen (voor de meeste soorten globaal van maart tot en met juli). Daarnaast is de vaste verblijfplaats (én functionele omgeving) van een klein aantal (roof)vogelsoorten jaarrond beschermd. Een overzicht is opgenomen in de bijlagen.

Tijdens het veldbezoek zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen of te verwachten. Wel zijn enkele algemeen voorkomende soorten waargenomen als Huismus, Merel, Roodborst, Kauw, Koolmees en Zwarte kraai. Koolmees en Zwarte kraai worden genoemd als categorie 5 soorten, waarvoor inventarisatie van de omgeving gewenst is. In de omgeving is voldoende alternatief leefgebied aanwezig. Het grasland kan voor vogels fungeren als foerageerlocatie en voor enkele weidevogels als nestlocatie.

Verwijderen van bomen en struiken dient gezien te worden als een voor vogels verstorende activiteit en dienen buiten het vogelbroedseizoen (ongeveer 15 maart tot en met 15 juli) plaats te vinden. Daarnaast dient de aanvang van eventuele bouwwerkzaamheden bij voorkeur buiten het broedseizoen (medio maart tot medio juli) van vogels plaats te vinden. Bij een start in het broedseizoen dient men er zeker van te zijn dat in het plangebied geen in gebruik zijnde nesten aanwezig zijn van bijvoorbeeld weidevogels. Dit dient dan door een ter zake deskundige te worden vastgesteld. Hierdoor worden negatieve effecten op vogels voorkomen.

#### **Amfibieën**

Verspreidingsgegevens [Herder et al., 2010] geven aan dat in het plangebied of directe omgeving geen beschermde tabel 2 of 3-amfibiesoorten te verwachten zijn. Binnen het plangebied is evenmin geen oppervlaktewater of geschikt landhabitat aanwezig. Negatieve effecten op amfibieën worden daarom uitgesloten.

#### **Reptielen**

Verspreidingsgegevens [Herder et al., 2010] geven aan dat in het plangebied of directe omgeving geen beschermde tabel 2 of 3-reptielsoorten te verwachten zijn. Ook tijdens het veldbezoek is geen geschikt habitat aangetroffen. Negatieve effecten op reptielen worden daarom uitgesloten.

#### **Vissen**

In het plangebied en directe omgeving is geen oppervlaktewater aanwezig, waardoor het voorkomen van vissen kan worden uitgesloten.

#### **Dagvlinders**

Diverse dagvlinders hebben in de Flora- en faunawet een beschermde status. Op basis van verspreidingsgegevens [Bos et al., 2006 en EIS-Nederland et al., 2007] worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde dagvlinders verwacht. Hoewel voor dagvlinders nooit volledig uit te sluiten is dat een beschermd exemplaar zich in of nabij het plangebied ophoudt, zal er gezien de omvang en het karakter van de ingreep, en de afwezigheid van geschikt biotoop, geen negatief effect op populaties van beschermde dagvlinders optreden.

### Libellen

Diverse libellen zijn in de Flora- en faunawet beschermd. Op basis van verspreidingsgegevens [Dijkstra et al., 2002 en EIS-Nederland et al., 2007] worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde libellen verwacht. Hoewel ook voor libellen nooit volledig uit te sluiten is dat een beschermd exemplaar zich in of nabij het plangebied ophoudt, zal er gezien de omvang en het karakter van de ingreep, en de afwezigheid van geschikt biotoop, geen negatief effect op populaties van beschermde libellen optreden.

### Overige ongewervelden

Als ongewervelden zijn in de Flora- en faunawet naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers (Vliegend hert, Brede geelrandwaterroofkever, Gestreepte waterroofkever, Heldenbok, Juchtleerkever), weekdieren (Bataafse stroommossel, Platte schijfhoren) en een kreeftachtige (Rivierkreeft) beschermd door de Flora- en faunawet. Het plangebied en directe omgeving voorzien voor geen van deze soorten in een geschikt habitat en/of bevat geen geschikte (landschaps)elementen. De aanwezigheid van en effecten op deze soorten worden dan ook uitgesloten.

## 1.6 Conclusies Flora- en faunawet

Bij ruimtelijke ingrepen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk te worden gemaakt of er mogelijk sprake is van effecten waarvoor een ontheffingsplicht geldt en of het aannemelijk is dat deze verkregen zal worden.

In de onderstaande tabel zijn de beschermde tabel 2 en 3-soorten uit de Flora- en faunawet opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de ingreep. Eventueel overtreden verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zijn eveneens weergegeven.

**Tabel 1.1 Aangetroffen of verwachte beschermde soorten (Ffw tabel 2 of 3) die mogelijk geschaad worden**

| Soortgroep   | Soorten planlocatie                                      | Verbodsbepalingen*  |
|--------------|----------------------------------------------------------|---------------------|
| Flora        | Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten                  | Niet van toepassing |
| Zoogdieren   | Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten                  | Niet van toepassing |
| Vleermuizen  | Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten                  | Niet van toepassing |
| Broedvogels  | Geen (aantasting van) vogels tijdens broedseizoen        | Niet van toepassing |
|              | tijdens broedseizoen mits uitvoering buiten broedseizoen |                     |
| Broedvogels, | Geen (aantasting van) vaste verblijfplaatsen             | Niet van toepassing |

| Soortgroep                    | Soorten planlocatie                            | Verbodsbepalingen*         |
|-------------------------------|------------------------------------------------|----------------------------|
| <i>vaste verblijfplaatsen</i> |                                                |                            |
| Reptielen                     | <i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i> | <i>Niet van toepassing</i> |
| Amfibieën                     | <i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i> | <i>Niet van toepassing</i> |
| Vissen                        | <i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i> | <i>Niet van toepassing</i> |
| Dagvlinders                   | <i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i> | <i>Niet van toepassing</i> |
| Libellen                      | <i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i> | <i>Niet van toepassing</i> |
| Overige ongewervelden         | <i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i> | <i>Niet van toepassing</i> |

**\*Toelichting verbodsbepalingen tabel:**

Artikel 2: Zorgplicht en Zorgvuldig handelen ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd

Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, vernielen, beschadigen of verwijderen van beschermde planten

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren

Artikel 13: Verbod: onder zich hebben van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Toetsing van de beoogde ingreep aan door de Flora- en faunawet beschermde natuurwaarden laat zien dat er geen soorten of soortgroepen zijn waarvoor een negatief effect verwacht wordt. Nader (veld)onderzoek naar de aanwezigheid en gebruik van de planlocatie door beschermde soorten is daarom niet nodig. Een ontheffing van de Flora- en faunawet is evenmin nodig. Vanuit de Flora- en faunawet gelden daarom met uitzondering van de zorgplicht en de onderstaande voorwaarden, geen beperkingen voor de beoogde ontwikkeling. De uitvoerbaarheid van de beoogde ontwikkeling is daarom reëel.

De voorwaarden waaraan voldaan moet worden, zijn de volgende:

- De aanvang van omvormingswerkzaamheden en verwijderen bomen en struiken bij voorkeur buiten het broedseizoen (medio maart tot medio juli) van vogels. Bij een start in het broedseizoen dient men er *zeker* van te zijn dat in de bomen, de struiken en het grasland op dat moment geen in gebruik zijnde nesten van (broed)vogels aanwezig zijn. Dit dient dan door een ter zake deskundige te worden vastgesteld
- Het plaatsen van schijnwerpers (op palen) kan negatieve effecten geven. Uitgangspunt in dit rapport is dat dergelijke lichtbronnen *niet* geplaatst zullen worden

## 1.7 Aanbevelingen

### Geldigheid

Afhankelijk van de tijd tussen dit onderliggende onderzoek en van de sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het in ongebruik raken van grond en/of bebouwing is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

### Natuurlijke inrichting locaties

Met de toekomstige inrichting van de plangebieden zou rekening gehouden kunnen worden met natuur in algemene zin. Zo kan voor de opvang van regenwater gebruik gemaakt worden van (zak)sloten met flauwe taluds. Op deze taluds kan bij een goed beheer op de overgangszone van water naar land een bijzondere vegetatie ontwikkelen. Bovendien bieden dergelijke zones mogelijkheden voor bijvoorbeeld amfibieën en libellen. In de nieuwe bebouwing kunnen voorzieningen gemaakt worden voor vleermuizen en vogels welke door de huidige nieuwbouwtechnieken (in algemene zin) dreigen te verdwijnen. Ten aanzien van verlichting is het raadzaam om vooraf een verlichtingsplan op te stellen waarbij rekening wordt gehouden met natuurwaarden. Bij een nadere uitwerking zijn wij u hierbij graag van dienst.

## 1.8 Literatuur

[Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay., I. Wynhoff en De Vlinderstichting, 2006]  
De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

[Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992]  
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002]  
De Nederlandse Libellen (Odonata), Nederlandse fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

[EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007]  
Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. Uitgegeven door EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

[Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers R, 2010]

Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2009. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapport 2009-27

[Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997]

Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[LNV, Dienst Regelingen, 2009]

Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Inclusief Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, en Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Kenmerk ffw2009.corr.046. 25 augustus 2009.

[Ministerie van LNV, VROM en de provincies, 2007]

Spelregels EHS, Spelregels voor ruimtelijke ontwikkelingen in de EHS. Een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies. Ministeries van LNV en VROM en de provincies.